

IME in PRIIMEK:

Število točk:

VPISNA ŠTEVILKA:

STATUS:

Makroekonomija 1
Fakulteta za matematiko in fiziko in
Ekonomska fakulteta
Univerza v Ljubljani

Končni izpit

24. januar 2011

1. **Sodobna teorija potrošnje v razmerah negotovosti.** Naj bo pričakovana življenjska funkcija koristnosti:

$$E_0(U) = \ln c_1 + \sum_s p_s \ln c_{2s}.$$

Predpostavimo, da je dohodek v prvem obdobju enak $q_1 = 1$, v drugem obdobju pa je negotov: $q_{21} = 0$ v slabem stanju narave in $q_{22} = 1$ v dobrem stanju narave. Verjetnost slabega in dobrega stanja narave je $p_{21} = 0.3$ in verjetnost dobrega stanja je $p_{22} = 0.7$. Dediščina in zapuščina sta enaki 0, torej $b_0 = b_2 = 0$. Varčevanje v obveznicah prinaša gotov realni donos, ki je enak $r = 5\%$.

- a. Določi pogoje prvega reda za optimalno odločitev o potrošnji v tekočem in prihodnjem obdobju, če agent maksimizira von Neumann-Morgensternovo funkcijo koristnosti. [10 točk]
- b. Kateri motivi za varčevanje so prisotni? Izolirajte vpliv posameznih motivov! [15 točk]

2. **Teorija gospodarske rasti.** Predpostavimo, da je agregatna dinamika kapitala opisana z enačbo: $K_t = K_{t-1}(1 - \delta) + I_{t-1}$, pri čemer je K_t kapital v letu t , I_{t-1} so agregatne investicije v letu $t - 1$ in $\delta > 0$ stopnja amortizacije. Naj bo produkcijska funkcija Cobb-Douglasove oblike, pri čemer je: $Q_t = K_t^\alpha (A_t L_t)^{1-\alpha}$; tehnologija raste po konstantni stopnji $\gamma_A > 0$, tako da velja diferenčna enačba: $A_t = A_{t-1}(1 + \gamma_A)$, prebivalstvo naj bo konstantno in enako 1, pri čemer je ponudba dela enaka številu prebivalcev. Predpostavimo zaprto gospodarstvo (izvoz in uvoz sta enaka nič), v katerem ni države (davki in izdatki so enaki 0). Predpostavimo, da je stopnja varčevanja konstantna v času in enaka s .

- a. Izpelji diferenčno enačbo za dinamiko kapitala na efektivno delo! Iz te enačbe lahko z upoštevanjem povezave med obsegom proizvodnje na efektivno delo in kapitalom na efektivno delo zapišemo tudi enačbo za dinamiko outputa na efektivno delo! [15 točk]
- b. Ali imata enačbi za kapital na efektivno delo in output na efektivno delo ustaljeni stanji? Zakaj? Kakšna je rast BDP na prebivalca v ustaljenem stanju? [5 točk]
- c. Kaj se zgodi z ustaljenim stanjem, če se stopnja amortizacije poveča? Kaj se zgodi z rastjo BDP na prebivalca na kratek rok? [5 točk]

3. **Pogajanja na trgu dela.** Predpostavimo, da podjetje proizvaja dobrino z enofaktorsko produkcijsko funkcijo:

$$l_i = q_i^{\frac{1}{\alpha}}, \quad 0 < \alpha < 1$$

pri čemer je l število zaposlenih v podjetju in q je obseg proizvodnje. Naj bo cena končne dobrine enaka 1, torej $p = 1$, tako da je dobiček podjetja:

$$\pi_i = q_i - w_i q_i^{\frac{1}{\alpha}} = l_i^\alpha - w_i l_i.$$

- (a) Določite pogoj prvega reda za optimalni obseg najetega dela za podjetje i , optimalni obseg proizvodnje in maksimalni dobiček! [5 točke]
- (b) Naj bo število delavcev v sindikatu, ki so na voljo podjetju enako $\bar{l}$ in predpostavimo, da se podjetje s sindikatom pogoja glede višine plače. Predpostavimo, da delavci, ki delajo za podjetje zaslužijo w_i , če pa ne, lahko pričakujejo B v obliki nadomestila za brezposelne. Kakšna je bruto in neto funkcija koristnosti (Γ) za delavce? Kaj je zunanja opcija za delavce in kaj za podjetje? [5 točke]
- (c) Zapiši Nashev pogajalski produkt (angl. Nash bargaining product), Ω , in določi pogoje prvega reda za pogajanja, če je γ pogajalska moč sindikata and $1 - \gamma$ pogajalska moč podjetja! Namig: uporabi logaritem Ω ! Določi število brezposelnih delavcev in stopnjo brezposelnih! [15 točk]
4. **Narodnogospodarski modeli.** IS-LM model. Predpostavimo, da je agregatna potrošna funkcija:

$$C = C_0 + cQd + c^f E(Qd^f),$$

kjer je C_0 avtonomna potrošnja, Qd je tekoči dohodek, $E(Qd^f)$ prihodnji pričakovani dohodek, c je mejna nagnjenost k potrošnji iz tekočega dohodka in c^f mejna nagnjenost k potrošnji iz pričakovanega prihodnjega dohodka. Agregatne investicije so:

$$I = I_0 + aQ - di,$$

kjer so I_0 avtonomne investicije ($I_0 > 0$), a je odzivnost investicij na razpoložljivi dohodek, d je odzivnost investicij na nominalno obrestno mero ($d > 0$). Država obdavčuje dohodke s konstantno mejno davčno stopnjo τ :

$$T = \tau Q,$$

medtem ko troši v fiksnem obsegu $G = G$. Naj bo realna ponudba denarja eksogeno dana M^s/P in funkcija povpraševanja po realni količini denarja $M^d/P = kQ - hi$, kjer je k odzivnost povpraševanja po denarju na količino proizvodnje in h odzivnost povpraševanja po denarju na obrestno mero ($k > 0$, $h > 0$).

- a. Izpelji IS krivuljo! Kakšen je multiplikator državnih izdatkov? [8 točke]
- b. Izpelji LM krivuljo! V čem se ta funkcija razlikuje od funkcije v odprtem gospodarstvu z enotno valuto (primer Slovenije)? [5 točk]
- c. Določi ravnotežni obseg proizvodnje v IS-LM modelu! [7 točke]
- d. Na kakšen način lahko vlada in CB preprečita padec agregatne proizvodnje, če je pričakovani dohodek $E(Qd^f)$ manjši (tako kot v sedanji recesiji)? Kaj je ključen ugovor proti takšnim ukrepom [5 točke]